

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תזריע — פ' החודש

(חלק יז)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת תזריע, פרשת החודש, כד אדר ב — א' ניסן, ה'תשפ"ב (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תזריע – פ' החודש

וואָס דערפאַר ווערט די גאַנצע פרשה אָנגערופן פ' החודש, הגם אַז נאָר איין פסוק (אין אָנהויב) פון דער קריאה רעדט וועגן „החודש“, און די איבעריקע פסוקים קים ריידן וועגן די דינים פון קרבן פסח וכו' – ווייל היא הנותנת: קרבן פסח איז על שם „פסח“ ה' גו"ס, וואָס ווייזט אויף דער גאולה וואָס קומט בדילוג⁸ – אינ' גאַנצן מלמעלה – „נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"¹⁰ – און דאָס איז דער תוכן פון „החודש“, חודש ניסן, וואָס איז דער „חודש הגאולה“.

משא"כ דער תוכן פון „תזריע“ (ל' נקבה – ווי ער זאָגט פאַרדעם „אשה כיו"א) איז – ווי דער אַלטער רבי איז מפרש¹¹ דעם מאמר¹² „איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר“, אַז „איש“ ו„אשה“ זיינען (מרמז אויף) הקב"ה וכןס' ישראל; און

א. שבת פ' החודש איז חל לפעמים (אַזוי ווי היינטיקן יאָר) בשבת פ' תזריע. אַלע ענינים פון תורה זיינען בדיוק – איז פון דעם גופא וואָס די ביידע פרשיות קומען צוזאַמען, איז מוכח, אַז זיי האָבן צווישן זיך אַ נקודה משותפת (ווייל אויב ניט, וואָלט תורת אמת זיי ניט מחבר געווען צוזאַמען).

בהשקפה ראשונה זעט אָבער אויס, אַז ניט נאָר האָבן זיי ניט קיין נקודה משותפת, נאָר, אדרבה, זיי זיינען גאָר ענינים הפכיים, זה מזה:

פ' החודש ווערט אָנגערופן על שם דעם פסוק¹, „החודש הזה לכם ראש חדש שים גו"א – חודש ניסן, וואָס ענינו איז חודש הגאולה² ווי עס קומט אינגאַנצן מלמעלה כדרו"ל³ אַז אויף דעם גייט קול דודי הנה זה בא (און נאָכמער ער איז בא אין אַן אופן פון) מדלג (דילג על הקץ⁴) (באתערותא דלעילא)⁵;

– ד"ה החודש הזה באוה"ת בא (ע' רס. ע' רעא). תרנ"ד (קה"ת תשכ"ג) פ"ז. לקו"ש ח"א ע' 235.

ועייג'כ ס' השיחות תש"ג ע' 177. ועוד. (6) ובפרש"י מגילה (כט, א ד"ה ברביעית) משמע, שטעם קריאת פ' החודש הוא (רק) מפני דיני פסח שבה.

(7) בא שם, כג.
(8) פרש"י בא שם, יא. וראה בא שם, כז.
(9) ד, לקרוי פסח על שם הדלוג כו"א – פרש"י בא הגי'ל. ועד"ז בפרש"י שם, יג.

(10) נוסח ההגדה. וראה לקו"ת שה"ש טו, א – ב. דרושי פסח בכ"מ.
(11) לקו"ת פרשתנו ד"ה שוש תשיש. ויקרא ד"ה אדם כי יקריב ספ"א. שה"ש ד"ה להבין ענין הטעם כו' פ"א. ועוד.
(12) ברכות ס, א. וש"נ (הובא בפרש"י עה"ת ויגש מו, טו).

(1) אף שג"ז שייכות היא – ועד"מ מ"ע ומל"ת במצות. חיבור תחתון ועליון (תנחומא וראא טו. שמו"ר פ"ב, ג. וראה לקו"ת (ראה כז, ד ואילך) ובכ"מ, שחיבור הנ"ל אפ"ל בב' אופנים, שהעליון ירד כו' או שהתחתון יעלה כו') וכהנה רבות.

(1*) בא יב, ב.
(2) שמו"ר פט"ו, יא (ועתק לקמן בפנים סעיף ב').

(3) מכילתא בא יב, יא. שם, יג. פסיקתא רבתי פ' החודש ז'. שהש"ר עה"פ (ב, ח).
(4) פס"ר שם. שהש"ר שם (א).

(5) כידוע בענין פלוגתת ר"א ור"י (ר"ה יא, רע"א) אם בתשרי עתידין ליגאל או בניסן – דאזלי בזה לשיטתייהו בפלוגתתם (סנהדרין צז, ב) אם הגאולה תבוא ע"י תשובה א, לא בתשובה כו"א*

מלך כו' ישראל עושין תשובה" (ראה ד"ה החודש תרנ"ד סם. לקו"ש ח"ד ע' 12923. ח"ב ע' 143).

(* ובאוי"א קצת (אבל רק לגירסת הבבלי): אם ע"י תשובת בני מעצמם או „הקב"ה מעמיד להן

פּאָר אַ פּולער סיבוב פון דער לבנה (גם בנוגע למצב החמה ביחס לארץ^{16*}) און ס'קומט דער מולד הלבנה מחדש, ס'איז אָבער ניטאָ אין דעם מהלך הלבנה קיין פרט וואָס זאָל אָפּטיילן איין יאָר פון צווייטן;

לאידך גיסא, מצד השמש איז ניטאָ דער סוג הזמן פון חדשים – „אין לשמש חדש כלל” – דער סיבוב (השנתי) פון שמש איז שס"ה יום ושש שעות¹⁷ בערך¹⁸ און דער סיבוב זיינער איז באופן אַז עס שאַפט די ד' תקופות השנה, אָבער אין זיין מהלך איז ניטאָ קיין פרט וואָס זאָל שאַפן די גבולים פון חדשים.

און דער פסוק „החדש הזה לכם ראש חדשים גו'" רעדט וועגן דעם מנין החדשים – וואָס איז שייך צו (אַ שנת) לבנה (וכמאמר חז"ל¹⁹ „ישראל מונין ללבנה”) – אַז עס הויבט זיך אָן פון חודש הראשון, חודש ניסן²⁰ [משא"כ דער ר"ה לשנים (וואָס איז שייך צום שמש) איז פון תשרי²¹].

(ב) ע"ד המדרש – אויפן פסוק

קדה"ח פ"ו ה"ג. וראה בכ"ז ג"כ – פדר"א פ"ז ובהרד"ל שם.

^{16*} משא"כ במעמדה בנוגע לארץ לבדה ה"ז „כז" * יום תמות מיב שעות ליום^{16**} (ברייטא דשמואל פ"ה). וראה רמב"ם הל' קדה"ח פ"יד ה"ב. ושם בפירוש לרפ"ו.

¹⁷ עירובין נו, א רש"י ד"ה ליתנהו. רמב"ם שם פ"ו ה"ד.

¹⁸ רמב"ם שם רפ"י, ונסמן בנ"כ.

¹⁹ מכילתא עה"פ החודש. סוכה כט, א.

²⁰ ר"ה ז, רע"א.

²¹ ראה ר"ה יב, א וברש"י ותוס' שם.

(* כן הגיהו המפרשים.

** שעות שהן חלק יב מיום שלם (שהן שני שעות הרגילות).

ווען „איש מזריע תחלה” – דער אויבער-שטער איז מעורר „תחלה” אַ אידן אויף עבודת ה', איז „יולדת נקבה” – די עבודה איז ניט קיין בת קיימא¹³ (אַזוי ווי נשים וואָס דעתן^{13*} קלה¹⁴). ווען אָבער „אשה מזרעת תחלה” – די עבודה הויבט זיך אָן פון אתערותא דלתתא, דאָן – „יולדת זכר”, די עבודה איז אַ בת קיימא¹³;

וואָס לפ"ז ווייזט דער תוכן פון פ' (אשה כ"י תזריע" אויף עבודת האדם מצד אתערותא דלתתא דוקא (ניט ווי „החודש” וואָס קומט מלמעלה).

ב. אויף „החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה” זיינען דאָ כמה פירושים, ומהם:

(א) ע"ד הפשט – דער אבן עזרא¹⁵ איז מסביר דעם ענין פון „חודש” און „שנה”: מצד מהלך הלבנה איז בכלל ניטאָ דער גדר פון „שנה” – „אין ללבנה שנה כלל” – ווייל אין דעם סיבוב הלבנה איז קענטיק נאָר דער אָפּטייל פון חדשים (יעדער חודש „כ"ט יום וחצי וב' ידות שעה וע"ג חלקים¹⁶) קומט

¹³ כ"ה בלקו"ת ויקרא שם. ובלקו"ת פרשתנו ושה"ש שם: „יולדת נקבה” – אהבה זוטא, „יולדת זכר” – אהבה רבה.

^{13*} שבת לג, ב. ידושוין פ, ב.

¹⁴ כ"ה בכ"מ* „דעתן” ל' יחיד. – וראה בע"ח ש' הכללים פ"ז: ז"ס דעתן של נשים קלה פי' קל ה' כי ה"ג כו'. [ועד"ז בכ"מ בכתהאריז"ל. וראה ל"ת להאריז"ל תהלים כה. ע"ח ש' לידת המוחין ספ"ב בהגהות סק"א (וורשא, תרנ"א). קה"י מע' קלה ומע' קלע. ואכ"מ]. אבל בכ"מ הגירסא „קלות”.

¹⁵ עה"פ. וראה ד"ה החודש תרנ"ד פ"ו.

¹⁶ לשון הראב"ע שם. מר"ה כה, א. רמב"ם הל'

(* וכן הוא ברש"י קדושין שם (שלא שלטו בזה כ"כ ידים). אבל ראה רש"י ד"ה ואיכא (ע"ז יח, ב).

ס'איז דער זעלבער מהלך השמש וואָס
חזר'ט זיך איבער נאָכאַמאָל²⁷;

משא"כ די הנהגה נסית איז אַן ענין
פון חידוש, וואָס לפענמים איז דער אוי-
בערשטער משדד די הנהגת הטבע²⁶
למשך זמן²⁷; און דאָס איז בדומה צו דער
לבנה וואָס (איר אור) שטייט אין שינויים
מיום ליום און איר אור ווערט נתחדש
יעדער חודש (חודש פון לשון חידוש²⁸).

ד. מ'דאַרף אָבער פאַרשטיין:

(א) אין פסוק שטייען צוויי ענינים²⁹:
(א) „החודש הזה לכם ראש חדשים“, (ב)
„ראשון הוא לכם לחדשי השנה“, אַז
חודש ניסן איז ניט נאָר דער „ראש חד-
שים“, נאָר אויך דער „ראשון גו' לחדשי
השנה“³⁰ — איז ניט מובן: וויבאַלד אַז
דאָ רעדט זיך וועגן ענין „החודש“ וואָס
איז פאַרבונדן מיט דער לבנה, און „אין
ללבנה שנה כלל“, איז ווי זאָגט מען אַז
ניסן איז דער „ראשון“ אויך בשייכות צו
עניני (חדשי) השנה?

(ב) לאידך גיסא: אויך „משבחר הקב"ה
בעולמו“, וואָס איז שייך צו תשרי,
ווערט דערמאָנט (ניט נאָר „קבע בו . .
שנים“, נאָר) אויך „ראשי חדשים“ —

27) ראה ראב"ע שם. ס'הרשים לר' יונה בן
גנאח ולהרד"ק ע' שנה.

27*) להעיר מכתר ש"ט ז' ענין הנס הוא
שנתחדש הדבר בפעם הראשון על הטבע נק' נס
ואח"כ נעשה זה טבע ג"כ" (ס' קיט. סרנו'. מס'
תולדות י"י פ' צו).

28) ראה ראב"ע שם. ס'הרשים הנ"ל ע' חדש.

29) ראה גם סה"מ קונטרסים ח"א רכה, א.
רד"ה החודש ה'ש"ת.

30) אף שעיקר ההדגשה בזה הוא „לחדשי
השנה“ — מ"מ, מזה גופא שמוסיף תיבת „השנה“,
מוכת, שכאן נוגע (גם) ענין ה"שנה", ויתרה מזה
— שהחדשים הם חלקי השנה. ולהעיר מלקו"ש
ח"ט ע' 185.

„החודש הזה לכם גו'“ זאָגן חז"ל²²:
„משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי
חדשים ושנים וכשבחר ביעקב ובניו קבע
בו ר"ח של גאולה“. איז מסביר דער
(בעל ה) עקידה²³ דעם חילוק צווישן „בחר
הקב"ה בעולמו“ און „בחר ביעקב ובניו“:
„בחר הקב"ה בעולמו“ מיינט די הנהגה
טבעית וואָס איז איינגעשטעלט געוואָרן
אין דער בריאה, און דער „ראש“ פון דער
הנהגה איז חודש תשרי; „בחר ביעקב
ובניו“ מיינט די הנהגה נסית — דער
שידוד הטבע — וואָס דער אויבערשטער
טוט צוליב אידן („יעקב ובניו“), און דער
„ראש“ פון דער הנהגה איז „החודש הזה
לכם“ — חודש ניסן.

ג. אַלע פירושי רז"ל אויפן זעלבן
פסוק אָדער ענין האָבן אַ קישור צווישן
זיך²⁴. איז אַזוי אויך בעניננו: די צוויי
ענינים הנ"ל (דער חילוק צווישן שנת
חמה און שנת לבנה און דער חילוק
צווישן הנהגה טבעית און הנהגה נסית —
וואָס זיי זיינען הפכים) זיינען פאַרבונדן
זה עם זה:

די הנהגת הטבע איז די הנהגה וואָס
איז „לא ישבותו“²⁵ — תמידית אַן אַ
שינוי²⁶, און דאָס איז בדומה צום אור
(ומהלך) השמש וואָס אין אים איז ניטאָ
קיין שינויים (וואָס דאָס איז ע"ד פון דעם
פירוש אין „שנה“ — פון לשון „משנה“:

22) שמו"ר פט"ו, יא.

23) פ' בא עה"פ החודש גו' (שער לח). הובא
ונת' באוה"ת בראשית ית, ב ואילך. רד"ה החודש
תרנ"ד. תרס"ו. תרע"ח (דפ' החודש). ועוד
ועפ"ז מבאר בעקידה שם גם הקשר דיני
הפסח לפ' החודש, עיי"ש בארוכה.

24) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ועוד.

25) נח ח, כב.

26) ראה בארוכה עקידה שם.

ניט תופס מקום לגבי (דעם בלי גבול פון) אלקות.

דער תכלית פון הנהגה טבעית איז צו מגלה זיין (ווי דער אויבערשטער איז זיך מתלבש אין וועלט אזוי) אַז אויך די מציאות פון וועלט איז מיוחד מיטן אוי-בערשטן, אויך די חוקי הטבע זיינען אַ הנהגה אלקית.

ו. וויבאלד אַז די וועלט איז באשאפן געוואָרן „בשביל התורה ובשביל ישראל“³², מוז מען זאָגן, אַז אַלץ וואָס איז דאָ אין דער בריאה איז אָפּהענגיק אין דער עבודה פון אידן.

און דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז ניט נאָר די הנהגה נסית, וואָס איז פאַרבונדן מיט „בחר ביעקב ובניו“ איז תלוי אין עבודת ישראל – נאָר אויך דער „בחר הקב"ה בעולמו“, די הנהגה טבעית, איז תלוי אין עבודת ישראל³³,

נאָר יעדע פון די הנהגות איז אָפּ-הענגיק אין דער עבודת האדם וואָס איז דוגמתה³⁴ – וואָס אופני עבודת ה' טיילן זיך, בכללות, אין צוויי סוגים:

בא אַ אידן דאַרף זיין די תנועה פון קבלת עול און מסירת נפש – דינען דעם אויבערשטן ניט מצד זיין פאַרשטאַנד און רגש כו', נאָר פּאָלגן דעם רצון העליון מיט ביטול – ובמילא איז זיין עבודה ניט קיין געמאַסטענע לויט די מדידות והג-בלות פון זיין מציאות;

(32) פרש"י ר"פ בראשית. ועוד.

(33) כמחז"ל (שבת פח, א. ע"ז ג, א), אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו". ועיין ד"ה יורד תרס"ב. ועוד.

(34) להעיר מהמבואר בכתהאר"ז (ראה סה"מ תש"ג ע' 168, וש"ס) דע"י העבודה התומ"צ ממשיכים יחוד ז"נ (אור דסדר השתלשלות) וע"י העבודה דמסנ"פ – יחוד או"א (אור חדש מעצמות או"א).

ולכאורה: ווי קומט אין דער בריאה (טבע) אַן ענין פון „חודש“ – חידוש (ט)?

מוז מען זאָגן, אַז כאָטש בכללות איז תשרי פאַרבונדן מיט טבע (שנה) און ניסן מיט נס (חודש) – איז אָבער דאָ אַ „הת-כללות“ צווישן זיי: אויך אין דער בריאה גופא (אייידער „בחר ביעקב ובניו“) איז דאָ אַן ענין פון נס (ר"ח³¹), און אַזוי אויך לאידך גיסא: דער אויפטו פון „בחר ביעקב ובניו“ דריקט זיך אויס ניט נאָר אין הנהגה נסית (חודש), נאָר אויך אין (דעם שינוי וואָס ווערט דורכדעם אין) דער הנהגה טבעית (שנה).

ה. דאָס צו פאַרשטיין, דאַרף מען פריער מבאר זיין דעם תוכן וכוונה פני-מית אין די צוויי הנהגות – טבע און נס – וואָס ביידע זיינען נויטיק צו אויספירן כוונת הבריאה און מגלה זיין גדולתו ית'; נאָר דער חילוק צווישן זיי איז:

דער תכלית פון הנהגה נסית איז צו מגלה זיין דעם „בלי גבול“ פון אלקות – ווי דער אויבערשטער איז אינגאַנצן הע-כער פון וועלט, און דאָס ווערט דער-הערט אין וועלט דורכן ביטול פון איר מציאות – (דער נס איז) משה' די מער-כות הטבע – וואָס באַווייזט ווי טבע איז

(31) ולהעיר שבכו"כ דרושים (ומהם) – שנשמונ לעיל הערה (23) מוסיף בהשאלה דמאחר שבא בתשרי הוא ר"ה, המשכת החיות לכל השנה, איך ניסן שבא אחריו חודש הראשון? גם זה דר"ה כולל החיות דכל הי"ב ראשי חודשים, שהחיות דר"ה נתחלק אח"כ ליי"ב כו' – שבזה מדגיש, שגם עתה תשרי הוא ראש (לא רק לענין ה"שנה", כ"א) גם לענין התחלקות החודשים.

(* לא רק לפני אמירת „החודש הזה גו" – ראה ת"י מ"א ח, ב ורואה דר"ק שם). הובא נתי באוה"ת בא ע' רסח. סה"מ קונטרסים שם. ד"ה החודש ה'ש"ת פ"א, וח'.

די צוויי אופני עבודה [מסנ"פ וקב"ע שלמעלה מטעם ודעת און די עבודה מצד די כחות פנימיים]; און דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך די התעוררות פון עצם הנשמה, וואָס מצד דעם זיינען די ביידע אופני עבודה (ניט קיין הפכיים, נאָר אדרבה –) בהתאחדות.

ת. וויבאלד אַז בעצם ובשרשם זיינען נס און טבע איין ענין, איז פאַרשטאַנדיק, אַז אויך אַראָפּקומענדיק אין השתלשלות אין וועלט (וואו בגילוי זעען זיי אויס ווי באַזונדערע (הפכיות/דיקע) הנהגות) זיי נען זיי – בפנימיות – מיוחד³⁸.

און דאָס דריקט זיך אויס אויך אין דעם, וואָס אין טבע גופא איז אַריינגע-געבן געוואָרן די "תכונה" פון למעלה מן הטבע (כדלקמן סעיף ט'); און אַזוי אויך לאידך – דער ענין הנס איז פאַרבונדן אויך מיט דער הנהגת הטבע (כדלקמן ס"א)³⁹.

ט. דער ביאור אין דעם: אין דער הכרה פון גדולתו ית' אין הנהגת הטבע זיינען דאָ צוויי אופנים:

א) דורך התבוננות אין דער הנהגת הבריאה, הילוך המזלות וכו', קומט מען צו דער הכרה אַז עס מוז זיין אַ בעה"ב לבירה זו וואָס פירט אָן מיט דער הנהגת הטבע; און ווי דער רמב"ם⁴⁰ שרייבט בנוגע צו אברהם אבינו: התחיל לשוטט בדעתו . . . האיך אפשר שיהי' הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהי' לו מנהיג ומי יסבב אותו כי א"א שיסבב את עצמו כו'.

און דער אופן העבודה איז מעורר די הנהגה נסית, וואָס טוט אויף דעם ביטול אין וועלט, כנ"ל.

אַבער לאידך דאָרף אויך די מציאות האדם ("כל לבבך" און "כל נפשך") זיין דורכגענומען מיט עבודת ה' און דעריבער דאָרף ער מקיים זיין תומ"צ (ניט נאָר מיט קבלת עול, נאָר) אויך מיט פאַרשטאַנד און געפיל וכו' – און אין דעם אופן העבודה איז אָפהענגיק די הנהגה טבעית, וואָס פאַראיינציקט די מציאות פון וועלט מיט אלקות, כנ"ל.

ז. דער תכלית הכוונה איז (דאָך – אחדות, ובנדו"ד) אַז עס זאָל זיין דער אייחוד פון נס און טבע:

דאָס וואָס נס און טבע זיינען צוויי באַזונדערע הנהגות, איז נאָר מצד אורות וגילויים, וואָס זיי שטעלן זיך אויס אין צוויי קווין – אין קו פון "בלי גבול" וואָס קומט אַראָפּ אין הנהגה נסית, און אין קו פון "כחו בגבול" – אין הנהגת הטבע;

מצד יכולת העצמות אַבער זיינען "בלי גבול" און "גבול" (ניט קיין צוויי קווין, נאָר) איין ענין – דער אויסדרוק פון שלימותו – וכמאמר הידוע³⁵, אם תאמר שיש לו כח בלי גבול ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו, און (בפנימיות) דער אויסדרוק פון יכולתו ית'³⁶. און דעריבער פירט זיך אויס די כוונת הברי-אה פון עצמותו ית' אין דעם אייחוד פון נס און טבע³⁷.

און אַזוי אויך אין עבודת האדם: עס מאַנט זיך פון אַ אידן דער אייחוד פון

38) ראה ס' הערכים שם סעיף ה', וש"נ.
39) ועד"ז בעבודה יש התכליות זו – ע"ד משנת בלקו"ש חט"ז (ע' 126-7) ההתכליות דגאולה העתידה בגאולת מצרים וגאולת מצרים בגאולה העתידה.
40) הל' ע"ז פ"א ה"ג.

35) עבודת הקודש ח"א רפ"ח.
36) המשך תרצה"ה פ"ח (בסופו). שם פל"ד.
וראה בכ"ז ס' הערכים חב"ד (כרך ד') ע' או"ס (ד) סעיף ר', וש"נ.
37) עייג"כ שער האמונה רפט"ז.

קומט אויס, אַז אין טבע גופא איז דאָ דער „למעלה מן הטבע“⁴⁴ – דער „לא שנית“ פון א"ט ב"ה.

י"ד. און דאָס איז דער ביאור אין דעם מאמר חז"ל „משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ר"ח ושנים“: פון לשון חז"ל איז מובן, אַז דאָ רעדט זיך ניט וועגן דעם מצב פון „עולמו“ מצד בריאת העולם, נאָר ווען דער אויבערשטער איז בחוץ⁴⁵ אין וועלט (ע"ד ווי „בחר ביעקב ובניו“), און מצד דער בחירה דוקא איז „קבע בו ר"ח ושנים“⁴⁵; אַ הוספה⁴⁶ אויף דעם וואָס עס איז דאָ אין עולם מצד עצמו (מצד הבריאה).

איז ניט מובן: וויבאלד אַז דער ענין פון „ר"ח ושנים“ איז (ווי דער עקידה איז מסביר) דער סדר טבעי וואָס דער אויבערשטער האָט איינגעשטעלט אין בריאה, איז עס דאָך אַ חלק פון דער בריאה גופא – היינט ווי קען מען זאָגן אַז דאָס קומט דערפון וואָס „בחר הקב"ה בעולמו“ (אַ העכערער עילוי ווי ס'איז מצד הבריאה)?

נאָר דער ביאור אין דעם: מצד דעם ענין פון „בחר הקב"ה בעולמו“ – וואָס בחירה אמיתית איז נאָר אין עצמותו ית' כידוע⁴⁷ – איז טבע און העכער-פון-טבע איין ענין. און דערפאַר איז אין טבע

(ב דורך התבוננות אין דעם „לא ישבותו“ – העדר השינוי פון דער הנהגת הטבע איז מען משיג ומכיר, אַז אַזאָ העדר השינוי קען ניט זיין מצד נבראים (וואָס זיינען הווים ונפסדים ובעלי שינוי)⁴¹, און אפילו ניט, כביכול, פון דעם אור אלקי וואָס איז מלובש אין (דער הגבלה פון) וועלט⁴² – נאָר עס איז אַ כח הא"ס⁴³ וואָס איז אַריינגעגעבן געוואָרן אין דער הנהגת הטבע.

41) ראה בארוכה ד"ה שאו מרום בהוספות לס' החקירה להצ"צ. ועוד.

42) כי בגוף מוגבל א"א שיהי' מלובש בו כח (חיות) בלתי מוגבל (ס' האמונות והדעות מ"א פ"א. מ"נ ח"ב הקדמה יב – הובאו בס' החקירה להצ"צ בתחילתו). וראה ד"ה אמר רבא כל המעביר תש"י (פ"ז) שמאופן הקיום דצבא השמים אנו יודעים בחי' אור הסובב.

43) ולהעיר מלשון העקידה שם (בתחילתו) „סדר המציאות לפי הטבע הנהוג יעיד על אמיתת מציאותו ית'“ וי"ל הכוונה בזה:

אמיתית שורש הנצחיות שבנבראים הוא רק מעצמותו ית' * שלמעלה מכל ענין של אור וגילוי. כי כל אור וגילוי הוא בגדר שינוי עכ"פ (מאחר שמציאותו גופא נעשה ע"י שינוי – שבא מן המאור) ובמילא א"פ לבוא ולהשתלשל מהם ענין של העדר השינוי; ורק מעצמותו ית' שלמעלה מכל ענין וגדר של שינוי – „אני ה' לא שנית“ – אפ"ל נצחיות שבנבראים. וראה הערה הבאה.

ולכן „סדר המציאות לפי הטבע** כו' יעיד על אמיתת מציאותו ית'“, דהיינו עצמותו ית' (עיין המשך תרס"ו ע' שמג. ע' תלא"ב. סד"ה יחינו תרצ"ד (תשי"א). ועוד).

* ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 97 שוה"ג להערה 19. ** משא"כ הנהגה נסית, שיש בה שינויים. ועייג"כ עקידה שם, דהנהגת הטבע שאין בה שינוי הוא „ע"י השפע המושפע מהשכלים העליונים . . (ש)הם קיימים בלתי משתנים“, משא"כ הנהגה נסית „יהי' להם כפי אלו השכלים האנושיים . . המחוייב להתולקף ולהשתנות כמו שהם נמצאים משתנים“. ולהעיר ג"כ מאה"ת ואתחנן (ע' שצה) בענין הפרש דתורה (חיי עולם) ותפלה (חיי שעה), עיי"ש.

44) וגם מזה מובן ששרש הנצחיות שבנבראים הוא מעצמותו ית' (כבהערה הקודמת) – כי החיבור דטבע ולמעלה מן הטבע, גבול ובל"ג, הוא רק ככח העצמות, שהוא (שו"ת הרשב"א סי' תיח. הובא בס' החקירה ע' 68) נמנע הנמנעות. 45) עיין מאמרי חגה"ש תרע"א. ד"ה באתי לגני תרצ"ב (סה"מ קונט" ח"א רכז, ב וואילך). 46) ראה ג"כ אוה"ת בא ע' רסח. וראה גם לקו"ש ח"א ע' 234. 47) עיין לקו"ת אמור לת, ב. המשך ר"ה תש"ג ספ"ט.

(ואדרבה — חז"ל זאָגן⁵² אַז דוקא אויף די נסים המלובשים בטבע ווערט גע- זאָגט⁵³ „עושה נפלאות לבדו“);

אַבער דער נס גופא (וואָס איז אינ- גאַנצן העכער פון טבע) קומט אַראָפּ בהתלבשות אַין (די דרכי ה)טבע, און טוט אויף אַז די הנהגת הטבע גופא זאָל זיך פירן „כרצונו דוקא כגרוזן ביד החוצב כו“⁵⁴.

ד. ה. אין דער הנהגה נסית שלמעלה מן הטבע איז אויך דאָ די „תכונה“ פון „טבע“ — ווייל ניט נאָר איז אַ נס מושל אויף טבע באופן אַז ער איז ממש טבע, נאָר דורכן נס ווערט טבע גופא „דער- הויבן“ ביז צו „למעלה מן הטבע“⁵⁵.

וי"ל אַז דאָס איז דער טעם וואָס ניסן איז ניט נאָר „ראש חדשים“ נאָר אויך „ראשון גו' לחדשי השנה“ — ווייל דער

ק, א) ש, נראה בחוש שכל הסבות היו רק למעלה מהטבע.

(52) נדה לא, א.

(53) תהלים עב, יח.

(54) שער האמונה שם ל, סע"א.

(55) ולהעיר מסה"מ תרע"ח (ע' פט) דגם נסים שאינם מלובשים בטבע שבהם מתבטל הטבע, הנה „מה שמתבטל הוא רק באותו הדבר שבו הוא הנס, אבל כללות העולם הוא בקיומו, א"כ ה"ז שבעולם מאיר גילוי אוא"ס שלמעלה מהעולם“ וראה בארוכה ד"ה נתת ליראיך תשי"ב, שלכן עיי' נעשה רוממות הטבע גופא (מכיון שגם בעת הנס כללות הטבע הוא בקיומו).

וי"ל דזה שהנס „אוא"ס שלמעלה מהעולם“ מאיר בעולם וטבע, הוא [לא רק מפני הבל"ג שבו (שיכול להתפשט עד למטה מטה, גם בטבע ועולם), כ"א גם] מפני שגם בהבל"ג ונס כלול „טבע“ (וגבול*) כפננים. ולכן המשכתו בעולם היא באופן שאינו משדד כללות הטבע רק, אותו הדבר שבו הוא הנס“ שעי"ז נעשה רוממות הטבע.

(* להעיר ממאמרי חגה"ש תרע"ה (בהמשך תעריב ח"ב ע' א"ז ואיק"ד). חגה"ש תש"ד פ"ט ואיק"ד.

גופא פאָראַן דער למעלה מן הטבע — די נצחיות פון „אני ה' לא שנית“;

און דאָס מיינט „משבחר הקב"ה בעול- מו קבע בו ר"ח ושנים“: דאָס איז דער נס (חודש) וואָס איז דאָ אין דעם ענין פון טבע, וואָס דריקט זיך אויס אין ענין ה„שנה“ (מלשון „משנה“, כנ"ל סעיף ב') — דער ענין פון העדר השינוי⁴⁸.

יא. כשם ווי אין טבע גופא איז דאָ דער למעלה מן הטבע — אַזוי איז עס אויך לאידך גיסא: די הנהגה נסית איז ניט „מוגבל“ אין דעם קו פון „נס“ וואָס דריקט אויס דער בל"ג פון אלקות, נאָר אין אים איז אויך דאָ דער ענין וואָס נס מאַכט איבער טבע (אַז טבע גופא זאָל ווייזן אויף הנהגה אלקית).

און דערפאַר איז אין נסים בכלל פאָ- ראַן אויך דער סוג נסים וואָס זיינען מלובש — אַנגעטאָן אַין טבע, וואָס אין זיי זיינען פאָראַן צוויי קצוות⁴⁹:

דאָס איז אַ נס (וואָס איז העכער פון טבע) פונקט ווי די נסים וואָס זיינען ניט מלובש אין טבע⁵⁰, און ווי דער פס"ד אַז מען מאַכט די זעלבע ברכה „שעשה נסים“ סיי בחנוכה (נס שאינו מלובש בטבע), סיי בפורים (נס מלובש בטבע)⁵¹.

(48) ואולי י"ל „קבע בו ר"ח ושנים“ — היינו בחי „שנה“ שלמענה מבחי „חדש“ — ראה ד"ה החודש תרנ"ד פ"ה ואילך (וראה גם אוה"ת שם ע' רעז), וש"נ.

(49) בהבא לקמן — עיין בארוכה שער האמונה פט"ו.

(50) ראה שער האמונה שם (ל, א): נס גמור הוא כו' ועיי"ש בסוף הפרק.

(51) תו"א מג"א צג, א, שם, סע"ג. ק, א. ובכ"מ. וצ"ע ק מאבדורהם ברכות הראיי' [וראה שו"ע א"ח סו"ס ריח. אנציקלופדיא לתלמודית ח"ד ע' שנה וש"נ]. וי"ל שהטעמים שבאבדורהם שפורים יוצא „ממנהג העולם“ מלובשים הם ואינם גלויים (כ"כ) וע"ד מש"כ בתו"א (מג"א צג, רע"ד.

וואָס ווייזט אויף עבודת המטה (כנ"ל שם) איז פאַרבונדן מיט מצ"א את האדם⁵⁹ – ע"ד ענין ה"טבע"⁶⁰.

און אַז פ' החודש איז חל אין פ' תזריע⁶¹ – איז עס מדגיש און דערמאָנט אַז זיי זיינען (בפנימיות) אײן ענין;

און דאָס וועט זיין בגילוי לעתיד לבוא, ווען ס'וועט מקוויים ווערן דער יעוד⁶², „איש ואיש יולד בה“: עס וועט

ברד"ה החודש תרס"ו – שלאחרי שמביא דברי העקידה ע"ד ב' ההנהגות כו' ממשיך „ולהבין בתוס' ביאור... למה צריכים עבודה בכח עצמו דוקא ומתו המעלה בזה וכו'“

– דלכאורה דורש ביאור: הרי מבואר בכוכ"ב דרושים המעלות בעבודה בכח עצמו, שדוקא היא בת קיימא (כנ"ל בתחילת השיחה) ועוד? – אלא שבדרוש „החודש גוי“, שבו מודגשת מעלת ענין הנס הבא מלמעלה (אתעדל"ט), יש מקום לשאלה זו.

ובזה יומתק מה שבלקו"ת ריש פרשתנו מסיק דפירוש הפילוסופים באשה מזרעת תחלה יולדת זכר – ש"טפת זכר באה באחרונה ועילאה גבר" – „באמת הוא דחוק“

[אף שפשוט שגם פירוש זה יש לו מקום מכיון שהובא ע"י גדולי ישראל (כמשנת' בארוכה – לקו"ש ח"ב ע' 70 ואילך)]

– כי בפי' תורי"ע, שבה מודגשת מעלת העבודה (אתעדל"ת), נרגש שהענין ד'יולדת זכר' הוא (לא מצד האיש – הקב"ה (עילאה גבר) – כ"א) מצד האשה, כנס"י.

60 ולהעיר מלקו"ת ויקרא (ב, ריש ע"ד) שדוקא ע"י עבודה מלמטה נמשך בחי' „כי לא אדם הוא“, ונת' בארוכה (לקמן ע' 335 ואילך) שזהו טעם הפנימי (למש"ש שם לפנ"ז) שדוקא ע"י אתעדל"ת, יהי' דבר המתקיים, כי ע"י מגיעים לבחי' „אני ה' לא שניתי“ – ע"ד שנת"ל (הערה 43 ובשוה"ג הב') שדוקא בהנהגת הטבע ישנו הענין ד'אני ה' לא שניתי'.

61 ולהעיר שברוב השנים קורין פ' החודש עוד בחודש אדר – שנקודתו, פורים, שענינו „קיימו מה שקבלו כבר“ (שבת פח, א), אתעדל"ת, דוגמת „אשה מזרעת תחלה“ (תו"א מג"א א צט, ג). 62 תהלים פז, ה. תו"א סד"ה רני ושמחי (הב') וביאורו (בסופו).

תכלית פון דער הנהגה נסית פון ניסן איז צו איבערמאַכן די הנהגה טבעית (שנה)⁵⁶, אַז אויך⁵⁷ אין טבע זאָל זיך אָנהערן אַז עס ווערט געפירט פון ניסן – למעלה מן הטבע⁵⁸.

יב. ע"פ כהנ"ל וועט מען אויך פאָר-שטיין דעם קשר צווישן פ' החודש און פ' תזריע:

דער חילוק צווישן „החודש“ און „תזריע“ איז ע"ד דער חילוק צווישן נס און טבע: „החודש“ וואָס ווייזט אויף גילוי מלמעלה (כנ"ל סעיף א') איז העכער פון נבראים⁵⁹ – אַזוי ווי ענין ה"נס"; „תזריע“

56 וחיבור זה ד'נס"ו, טבע" – מה שתכלית הנס הוא להפוך הטבע) י"ל שנרמז בלשון חז"ל (כשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר"ח של גאולה" – ששלשון „כשבחר ביעקב ובניו“ מובן, שיש ב'יעקב ובניו“ ב' ענינים: א) כמו"ש מצ"ע, ב) מצד בחירתו ית' (ע"ד הנ"ל בפנים סעיף יוד). וי"ל הביאור: „יעקב ובניו“ הם בחי' בל"ג שלמעלה מהעולם [וי"ל שזהו הטעם שנקט הלשון „יעקב ובניו“ – ולא כבמרז"ל בבריאת העולם „בשביל ישראל“ – כי בזה (בניו) מרמז לכת ההולדה שיש בישראל* שהוא כח הא"ס]; ובחר ביעקב ובניו“ הוא מצד עצמותו ית'; שמצד בחירה זו נמצאים „יעקב ובניו“ למטה בעולם (חיבור דבל"ג וגבול) לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ולכן „כשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר"ח של גאולה“, ש„גאולה“ מורה שיש מצב של גלות שצריכים להיגאל ממנו.

57 להעיר מפרש"י ברכות נז, רע"א ד"ה חנינא „ונז"ו הרבה נסים רבים“.

58 ראה גם סה"מ קונטרסים ח"א רכת, ריש ע"ב. סד"ה החודש הש"ת.

59 עפ"י יש לבאר בדרך רמז המשך הענינים

* עיין לקו"ת שה"ש (ט, ד ואילך) שכח ההולדה שב"ישראל הוא מצד מעלת נשמתם. ומה שישנו כח זה גם בחי וצומח – ראה לקו"ת שה"ש שם מ, א. בנוגע לאוה"ע – ראה לקו"ש ח"ב ע' 155 הערה 45, ש"ל בזה פ' טעמים: א) ע"ד המבואר בלקו"ת שם לענין חי וצומח. ב) כדי שיהי' עיני' הבחירה.

זיין „איש מזריע תחלה” – די מעלה וואָס איז דאָ אין „תזריע” (טבע) –
 איז דאָ אין „החודש” וואָס קומט מל-
 מעלה (נס); און צוזאַמען דערמיט וועט
 זיין „ואיש יולד בה”, „יולדת זכר” – די
 מעלה וואָס איז דאָ אין „תזריע” (טבע) –
 אתערותא דלתתא.
 (משיחת ש”פ תזריע תשכ”ה,
 מאמרי ד”ה החודש תשל”א, תשל”ג)

